

Тақриз

ба автореферати Исмоилов Бахтиёр Абдуллоевич дар мавзӯи “Хусусиятҳои луғавӣ ва грамматикӣи вожагони иқтибосии тоҷикӣ дар осори Абдулло Қаҳҳор” барои дарёфти дараҷаи илмӣи доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯйи ихтисос, аз рӯйи ихтисоси 6D021300 –Забоншиносӣ (6D0205011 Забоншиносӣи қиёсӣ-таърихӣ, типологӣ ва муқоисавӣ)

Мусаллам аст, ки ҳар як забон ба хотири муқаммал ва ғани гардонидани таркиби луғати хеш ба вожаҳои иқтибосӣ ниёз дорад. Ниёзи забонҳо маҳз ҳамон вақт бароварда мешавад, ки вожагони иқтибосӣ ҳам дар муоширати мардум ва ҳам дар осори адибон хусусияти оммавӣ касб кунанд ва ҷоҳои холии луғати онро пур созанд. Ин амал, пеш аз ҳама, тавассути адабиёти бадеӣ метавонад, анҷом бипазирад. Зеро адабиёти бадеӣ дар бобати иқтибос шудани вожагони иқтибосие, ки дар ҳаёти иҷтимоӣ фарҳангии ҷомеа зарурат пайдо мекунад, аз омилҳои асосӣ ба ҳисоб меравад. Айнан, ҳамин амалро дар забонҳои тоҷикӣ ва ўзбекӣ мушоҳида кардан мумкин аст.

Мақсад аз таълифи ин диссертатсия ба таҳқиқ гирифтани хусусиятҳои луғавӣ ва грамматикӣи вожагони иқтибосии тоҷикӣ дар осори Абдулло Қаҳҳор мебошад, зеро таҳқиқи муқаммали хусусиятҳои луғавӣ ва грамматикӣи вожагони иқтибосии тоҷикӣ, инчунин, нишон додани мавқеи вожагони иқтибосии тоҷикӣ дар забони ўзбекӣ, бе омӯзиши забони асарҳои нависандагони ўзбек имконнопазир аст.

Навгониҳои илмӣи таҳқиқот, пеш аз ҳама, дар интихоби мавзӯ ба назар мерасад. Зеро дар он хусусиятҳои луғавӣ ва грамматикӣи вожагони иқтибосии тоҷикӣ дар эҷодиёти Абдулло Қаҳҳор бори нахуст ҳам дар забоншиносӣи ўзбек ва ҳам дар забоншиносӣи тоҷик ба сифати як таҳқиқоти алоҳида мавриди омӯзиш қарор гирифтааст.

Аҳамияти илмӣи таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки вижагиҳои лексикӣи осори Абдулло Қаҳҳор зимни баррасӣ намудани қабатҳои гуногуни семантикӣи таркиби луғавӣ ва хусусиятҳои грамматикӣи он,

ҳамчун маводи илмӣ ба аҳли таҳассус кумак хоҳад расонд. Натиҷагирӣ аз ин мавзӯ дар бобати аниқ намудани хусусияти луғавӣ ва грамматикӣ вожагони иқтибосӣ тоҷикӣ на танҳо дар осори Абдулло Қаҳҳор, балки насри чандин даҳсолаи охири асри XX ва аввали асри XXI нависандагони дигари ўзбек дар маҷмӯъ мусоидат мекунад.

Аҳамияти амалии диссертатсия дар он зоҳир мегардад, ки натиҷаҳои таҳқиқот дар мавриди пажӯҳиши масоили марбут ба забоншиносӣ қиёсӣ-таърихӣ, типологӣ ва муқоисавӣ, ки ин соҳаҳои забоншиносӣ, махсусан, муқоисаи забонҳои тоҷикиву ўзбекӣ дар мо ниҳоят нокифоя омӯхта шудаанд, метавонанд, истифода шаванд.

Маводи диссертатсия дар мавриди мураттаб сохтани барномаҳои таълимӣ ва китобҳои дарсӣ барои мактабҳои олий ва таҳсилоти ҳамагонӣ мураттибону муаллифон метавонанд, аз маводи диссертатсия истифода кунанд. Инчунин, маводи таҳқиқот ҳангоми тадриси курси махсус аз фанҳои типологияи муқоисавӣ, лаҳҷашиносӣ, забони адабии ҳозираи ўзбек, забони адабии ҳозираи тоҷик, грамматикаи забони ўзбекӣ, грамматикаи забони тоҷикӣ дар донишгоҳҳои олий ба омӯзгорон ёри мерасонад.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб, хулоса ва номгӯи адабиёт иборат мебошад.

Дар муқаддима муаллиф доир ба муҳимияти мавзӯ, дараҷаи омӯхта шудани он дар забоншиносӣ ўзбек ва тоҷик, мақсад ва ҳадафҳои таҳқиқот, объекти таҳқиқот, мавзӯи таҳқиқот, масъалаҳои таҳқиқот, усули таҳқиқот, соҳаи таҳқиқот, марҳилаҳои таҳқиқот, пойгоҳи асосии иттилоотӣ ва озмоишии таҳқиқот, эътимоднокии натиҷаҳои диссертатсионӣ, нағзҳои илмӣ таҳқиқот, аҳамияти назарии таҳқиқот, аҳамияти амалии таҳқиқот, нуктаҳои ҷимояшавандаи диссертатсияро ба таври мухтасар баён намудааст.

Боби якуми диссертатсия “Мутобиқшавии савтӣ ва дараҷаи истеъмоли калимаҳои иқтибосӣ тоҷикӣ дар осори Абдулло Қаҳҳор” ном

дошта, муаллиф дар он иқтибосоти тоҷикии асари мавриди назарро аз ҷиҳати мутобиқшавии савтӣ ва дараҷаи истифода гурӯҳбандӣ намудааст.

Боби дуюми диссертатсия “Таҳлили луғавию маъноии калимаҳои тоҷикӣ дар осори Абдулло Қаҳҳор” унвон дошта, ба таҳқиқ ва баррасии хусусиятҳои семантикию савтиётии иқтибосшавии калимаҳои тоҷикӣ дар забони ўзбекӣ ва ҳамзамон, муродифоти калимаҳо дар забонҳои баррасишаванда бахшида шудааст, ки диссертант ҳар кадоми онро бо мисолҳои мушаххас мавриди таҳқиқи ҳамачониба қарор додааст.

Боби сеюми диссертатсия “Таҳлили сохтори калимаҳои тоҷикӣ дар осори Абдулло Қаҳҳор” унвон гирифта, яке аз масъалаҳои мубрами забоншиносии муосир таҳлили сохтори калимаҳои мавриди таҳқиқро дар бар гирифтааст.

Дар хулоса натиҷаҳои бадастовардаи муҳақик ҷамъбаст ёфтаанд.

Автореферати таҳқиқоти мазкур ба пуррагӣ мазмуну муҳтавои диссертатсияро зикр менамояд.

Баробари муваффақиятҳо дар диссертатсияи Исмоилов Бахтиёр Абдуллоевич баъзе эродҳо ба назар мерасанд:

1. Диссертант дар он муваффақ шудааст, ки маводи бисёреро ҷамъ овардааст, лекин на ҳама мисолҳои дар автореферат ҷойдошта, таҳлил шудаанд.
2. Муаллифи автореферат баъзе мисолҳои шоҳидро бемавқеъ ҷой додааст.
3. Дар саҳифаҳои 10, 13, 15, 21 баъзе ғалатҳои имлоӣ ба мушоҳида расидаанд.

Бояд қайд намуд, ки камбудии дар боло зикршуда аҳамияти илмӣ ва амалии диссертатсияро коста намекунад.

Дар умум, бояд зикр намуд, ки аз ҷониби муаллиф кори ҷиддии илмӣ дар мавзӯи “Хусусиятҳои луғавӣ ва грамматикӣ вожагонии иқтибосии

точикӣ дар осори Абдулло Қаҳҳор” ба анҷом расидааст ва он ба талаботи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба пуррагӣ ҷавобгӯ аст. Диссертант Исмоилов Бахтиёр Абдуллоевич барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисос, аз рӯи ихтисоси 6D021300 –Забоншиносӣ (6D0205011 Забоншиносии қиёсӣ-таърихӣ, типологӣ ва муқоисавӣ) сазовор мебошад.

Номзади илмҳои филологӣ,
омӯзгори кафедраи забони тоҷикии
МДТ “Донишгоҳи давлатии
тиббии Тоҷикистон
ба номи Абӯалӣ ибни Сино”

Калонова Маҳина Ҷумабоевна

20. 10. 2020

Хиёбони Рӯдакӣ 139
m.kalonova@mail.ru
Тел: (+992) 927283228

Имзои М. Калоноваро тасдиқ менамоем:

сардори шуъбаи кадрҳои

МДТ “Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон

ба номи Абӯалӣ ибни Сино”

Абдуллоев Саид Муртазоевич

